זון אויפגאנג — 5.48.
זון אונטערגאנג — 7.13.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
אממייסטן קלאר און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 72. Winnipeg, Thur. April 10, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג דאנערשטאג יב׳ ניסן, תר״ץ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
APR 21 1930

יוגנט פון אידישע קאָלאָניעס אין סאָוועט רוסלאנד לויפט אין מאסן אין די שטעט

רומענישע סטודענטן אויפנעהעצט פון אנטי-סעמיטישן פּראָפעסאָר

(ספּעציעל פאר "דאס אידישע וואָרט")

בוקארעסט, אפר. 10 (איטא). — פאַ־ליציי און זשאנדארמען האבן צעטריבן גרופּפּן פון אנטיסעמיטישע סטודענטן, וואס האבן זוך אנגעהויבן צוזוויפקליבן אין די נאסן צו עפענען אנטי־אידישע פּארזאמלונגען.

די סטודענטן זיינען ארויס אין גאס נאכדעם ווי זיי זיינען אויפגעהעצט געווארן פון אן אנטיסעמיטישער רעדע פון׳ם אוניווערסיטעט פּראָפעסאָר קאטונאנו.

—(::)—

טורניר פאר שאך טשעמפּיאָנשיפּ פון ווייניפּעג, היינט אָוונט

היינט אָוונט פאנגט זיך אן דער טורניר פאר דער טשעמפּיאָנשיפּ פון ווייניפּעג און פאר׳ן באזיץ פון דער "איטאַ׳ס טראפי". דער טורניר וועט עגשפּילט ווערן אין די צימערן פון אידישן שאך־קלוב, 952 מיין סטריט און וועט פארטעזעצט ווערן יעדן דאנערשטאג.

א וועכנטלאכער באריכט פון דעם גאנג פון דעם טורניר וועט פארעפנטלאכט ווערן אין "דאס אידישע וואָרט".

פּוילישע רבנים פאר־באָטן אויפצוקויפן ספּרים פון רוסלאנד

(ספּעצ. טעלעג. צו ד. א. וו. דורך "איטא")

וואַרשע אפר. 10 (איטא).— דער "מאַ־מענט" באריכטעט, אז דער סאָוועטישער אויסלענדישער האנדל דעפּארטמענט "ווניעשטארג" האט אריבערגעשיקט קיין וואַרשע א גרופּפּן טראנספּארט פון רעליי־גיעזע ספּרים, ספּר־תורה׳ס און א. וו., צו פּארקויפן זיי דארטן.

לויט׳ן "מאַמענט" האט דער ראבינאט ארויסגענומען אן איסור אויף אויפצוקויפן די דאזיקע ספּרים, וועלכע זיינען אויף פארשיידענע אופנים קאנפיסקירט געווארן ביי די סאָוועטישע אידן.

אידישע אגענטור וועט שאפן בעסערע פארשטענדעניש פאר אידישע פּראָב־לעמען פון גאר דער וועלט

אזוי דערקלערט דר. סירוס אדלער, צוריקקומענדיק פון לאָנ־דאָן. — לואיס ליפּסקי זאָגט, אז אידן וועלן זיך מער ניט צו־פרידן שטעלן מיט גוטע הבטחות

ניו־יאָרק, אפר. 9 (איטא).— דר. סיי־רוס אדלער, וועלכער האט זיך היינט צו־ריקגעקערט אויף דער שיף "ברעמען" פון לאָנדאָן, וואו ער האט זיך באטייליקט אין דער זיצונג פון דער־אידישער אגענטור האט פאר דעם "איטאַ" קאָעספּאָנדענט דערקלערט:

"בעת דער צוועק פון מיין רייזע קיין לאָנדאָן איז הויפּטזאכלאך געווען צו באַ־זוכן די זיצונג פון דער אדמיניסטראַ־ווער קאמיסיע פון דער אידישער אגענטור פאר ארץ־ישראל, איז אבער פאר מיר קלאר געווען נאך א וויכטיקער רעזולטאט פון דער אויסגעבייטערער אידישער אגענטור. עס איז נעמלאך געווארן קלאר פאר מיר, אז די אידישע פּראָבלעמען פון דער גאנצער וועלט וועלן איצט קאָנען באַ־טראכט ווערן ווי א גאנצעס, און ניט אפּ־ערזיס, לויט די באזונדערע געאָגראפיש־ע סעקציעס.

"איך האב געהאט די גוטע געלעגנהייט אין לאָנדאָן דורכצושמועס מיט דאָרטן מיט די אידישע פּארשטייער פון פּוילן, פון רומעניע און פון די גרעניץ־שטאטן וועגן דער עקאָנאָמישער לאגע פון די אידן אין יענע לענדער".

ליפּסקי קאָמענטירט איבער מאקדאָנאלד׳ס רעדע

"די אידן פון דער וועלט זיינען מער ניט צופרידן מיט גוטע הבטחות פון גרויס בריטאניע, אז זי וועט האלטן איר ווארט געמאכט אין דער באלפור דעקלאַראַציע וועגן דעם אויפבוי פון א אידישער נאַצי־אנאלער היים". — איז געווען די דערקלע־רונג געמאכט פון לואיס ליפּסקי, פּרעזי־דענט פון דער אמעריקאנער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וועלכער איז נעכטן אויך געקומען מיט דער שיף "ברעמען" פון לאָנדאָן, וואו ער האט זיך באטייליקט אין דער זיצונג פון דער אדמיניסטראַטיווער קאמיסיע פון דער אידישער אגענטור.

ליפּסקיס דערקלערונג האט זיך באַצויי־גען אויף די באמערקונגען געמאכט פון פּרעמיער מאקדאָנאלד אין דעפּוטאטן הויז לעצטע וואָך, וועגן דער באריכט פון דער פּאלעסטינער קאמיסיע אין פארעפנטלאכט געווארן, אין וועלכע דער פּרעמיער האט באשטעטיקט ווידער, אז די בריטישע רע־גירונג איז אנטשלאָסן צו דערפילן די פאר־שפּרעכונגען פון דער באלפור דעקלאַראַציע צו ביידע צדדים.

באטש ליפּסקי האט בכלל געלויבט דעם פּעמיערס שטעלונג, האט ער אבער צוגע־געבן: "שלון צו אָפט אין דער פארגאנ־גענהייט האט מען אונז געקארמעט מיט גוטע אבזיכטן, אנשטאט ווירקזאמער מיטארבעטערשאפט אינ׳ם ווידעראויפבוי פון ארץ־ישראל."

וואָלט געוואונשן פרידן מיט בראנדייס גרופּפּע

אויף דער פראגע וועגן זיין מיינונג אי־בער די אנזמלדיקע פרידנס פארהאנד־לונגען צווישן דער ציוניסטישער אָרגאַ־ניזאציע און דער בראנדייס גרופּפּע, האט לואיס ליפּסקי געזאגט:

"זיכער וואָלטן מיר געוואָלט מאכן א סוף צו אט דעם לאנג פארצויגענעם קאמף און איינשטעלן פרידן אין די רייען פון דעם אמעריקאנער ציוניזם. איך וויים ניט, וועלכע רעזולטאטן די לעצטע פארהאנד־לונגען אין וואשינגטאן האבן דערגרייכט, אבער איך האף, אז זיי וועלן פארגעזעצט ווערן ביז זיי וועלן דערגרייכן דעם גע־וואונשענעם ציל."

פּוילישע רעגירונג פאר־ווענדט זיך אויף אידישע אינטערעסן

אידישע קאָמוניסטישע פּרעסע אלארמירט איבער דער לאגע, וואָס ווערט א געפאר פאר דער אידישער קאָלאָניזאציע. — קאָלאָניעס בעטן עלטערן צו ברייגנען צוריק זייערע קינ־דער פון די שטעט. — סאָוועט רעגירונג העלפט אידן ארויס־פאָרן פון שטעטלאך.

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטאַ")

מאָסקווע, אפר. 10 (איטאַ).— די אי־דישע קאָמוניסטישע פּרעסע אין אלאר־מירט פון דער וואקסנדיקער צאָל פון אי־דישע יונגלייט וואָס פארלאָזן די קאָלאָ־ניעס און לויפן אין די שטעט צו ווערן אינדוסטריעלע ארבעטער.

אונטער׳ן קעפּל "פארהאלט דאָס יוגנט אין די קאָלאָניעס" פארעפנטלאכט היינט דער "עמעס" א לאנגן ארטיקל, וואו עס ווערט דערציילט, ווי הער געלויף פון׳ם אידישן יוגנט פון די קאָלאָניעס נעמט אָן א מאסן באראקטער, וואָס שטעלט אין געפאר די גאנצע קאָלאָניזאציע, ווייל די עלטערע מענשן קאָנען ניט ווי געהעריק אכטונג געבן אויפ׳ן באַדן. א צאָל אידי־שע קאָלאָניעס פון׳ם דזושאנקאי געגנט, אין קרים, האבן אָנגענומען רעזאָלוציעס אויפפאָדערנדיק די קאָלאָניסטן צוריק צו רופן זייערע קינדער פון שטאָט.

דער קאמף צווישן דאָרף און שטאָט פאר׳ן אידישן יוגנט קאָן ווערן אן ערנ־סטע פּראָבלעם, מיט בעסערע שאנסן פאר דער שטאָט, זינט דאָס אידישע יוגנט ווערט איצט פריי ארויסגענומען אין די אינדוסטריעס נאָבדעם ווי די באַגרעניצונ־גען פאר די קינדער פון די דעקלאַסירטע זיינען אָפּגעשאפן געווארן.

מאָסקווע, אפר. 10 (איטאַ).— די סאָ־וועט רעגירונג האט אסיגנירט פיר הונ׳ דערט טויזנט רובל צו העלפן די אידן וואָס לויפן פון די שטעטלאך איבערצוצו־ען זיך אין זייערע נייע וואוין־ערטער. דער קאָמזעט וועט האבן דעם אויפזיכט אויף דעם געלט.

מאָסקווע, אפר. 10 (איטאַ).— אידישע קאָלאָניסטן פון׳ם קריוואָראָגער קרייז האָ־בען מיט גוואלד צוגענומען צוריק פון די קאָלעקטיוון ניט נאר זייערע קי, נאר אויף זייערע פערד, וואָס אין אומגעזעצלאך, ווייל די פערד מוזן פארבלייבן קאָלעקטי־וויזירט אפילו לויט סטאלין׳ס ארטיקל. אן אויספאָרשונג וועגן דעם ענין ווערט געמאכט.

—(::)—

ארבעטער פּאראורטיילט צו אכצן יאָר קאטאָרגע פאר מאָרד

ירושלים, אפר. 10 (איטאַ). — קאמיל סאלים, וועלכער איז געפונען געווארן שולדיק אין באטייליקן זיך אינ׳ם מארד פון א גרוויניישער אידישער פאמיליע אין דער צייט פון די ראיאָטן אין ירושלים, איז פאראורטיילט געווארן צו אכצן יאָר טורמע מיט שווערע ארבעט. ער דארף אויף באַצאָלן 250 פונט שאדענרעזאַץ צו דער לעבן־פארבליבענע מיטגלידער פון דער אויסגעמארדעטער פאמיליע.

רעגירונג ניט באפעלן ווענן פּסח ביים כותל־מערבי

ירושלים, אפר. 10 (איטאַ).— די רעגי־רונג האט ארויסגעגעבן ספּעציעלע אינ־סטרוקציעס וועגן דעם, ווי מען זאָל זיך באגיין ביים כותל מערבי דעם ערשטן טאָג פסח.

צוויי אראבער פון חיפה, אָנגעקלאָגט אינ׳ם מארד פון דעם קצב משה ראט־מאן אין דער צייט פון די ראיאָטן, זיינען פריינגעשפּראָכן געווארן, ווייל דער געריכט האט געצוויפלט אין דער ראיעליטעט פון די עדות פון דער אָנקלאגע.

—(::)—

אידישער ארבעטער דעפּוטאט רעזיגנירט

לאָנדאָן, אפר. 10 (איטאַ).— דר. ספּע־ראָ, אידישער ארבעטער דעפּוטאט, האט רעזיגנירט פון׳ם דעפּוטאטן הויז.

די אורזאך פון זיין רעזיגנאציע איז זיין שוואכער געזונט.

פּראנקרייך׳ס פאדערונג מאכט זיכער דורכפאל פון פּלאטן קאנפערענץ

לאָנדאָן, מארט 10. — פראנקרייך האָט צום סוף קלאָר געמאכט איר שטע־לונג צו איטאַליעס פאָדערונג פון פּלאָטן־פּאריטעט מיט איר, און די דערקלערונג מאכט עס פּאקטיש פאר זיכער, אז ווייר־טער ווי א דריי־מאכטן אָפּמאך וועט שוין די קאָנפערענץ ניט גיין.

דזשאק דומעסניל, פראנצויזישער פּלאָ־טען מיניסטער, ווי עס ווערט באריכטעט פון ראיעלע קוואָלן, האָט דערקלערט צו א. וו. אלעקסאנדער, ערשטער לאָרד פון דער בריטישער אדמיראַליטעט, אז פראנק־רייך וועט קיינמאָל ניט איינגיין אויף פּלאָטן פּאריטעט מיט איטאַליע, און אז זי וועט ניט איינגיין אויף וויינינקער ווי אויף 240 טויזנט טאָן מער פון איר שכנה.

אזוי ווי איטאַליע פאַרלאנגט עקשנות׳־דיק פּאריטעט מיט פראנקרייך, און ווייל בשום אופן ניט איינגיין אויף קיין הנחות אין דער הינזיכט, פּאַרשווינדן דערמיט וועלכע ס׳איז האָפענונג פאר א פינף־מאַכ־טען אָפּמאך.

—(::)—

קאָמוניסטן פּלאנעווען מאי דע־מאָנסטראַציע

באַפאַלאָ, אָפּריל 10. — די הינע קאָ־מוניסטישע פּארטיי פּלאנט ארויסצורופן א איין־טאָגיקן סטרייק דעם ערשטן מאי ווי א פּראָטעסט קעגן ארבעטסלאָזיקייט.

צוויי געטויט, פיר פאַרוואונדעט און שטאל מיט פערד און בחמות פאר־ברענט ארום מעלוויל

מעלוויל, סאסק., אפריל 10. — מייק ביילארסקי אין מרם. דזשאן גראוווסקי זיי־נען טויט, און נאך פיר זיינען אָפּגעפירט געווארן פאַרוואונדעטע אין שפּיטאל, ווי א רעזולטאט פון א שיסעריי ארום ברויער, אין דעם געגנט, דעם דינסטאג, ארום 2 פאַרטאָג.

אויסער דעם איז די גרויסע שטאל אויף דער פארם פון דזשאן גראוווסקי, וואו די טראגעדיע האָט זיך אָפּגעשפּילט, אוועק מיט׳ן רויך, און צוואַטען מיט׳ן שטאל זיינען פאַרברענט געווארן 11 פערד, 10 קי, 20 חזיריס און 200 עופות.

ווי די פּאָליציי האָט ביז איצט אויס־געפונען, האָט די טראגעדיע פאסירט אן ערך אויף אזא אופן:

ביילארסקי, וועלכער איז ארום פופציק יאָר אלט, האָט צוויי יאָר צייט געלעבט מיט גראוווסקיס טאָכטער, וועלכע איז ארום 25 יאָר אלט. דער פאָטער אבער האָט דאָס ניט געוואָלט ליידן, און האָט אנומלט צוגענומען זיין טאָכטער אהיים.

ארום צוויי פאַרטאָג דעם דינסטאָג איז ביילארסקי געקומען אויף גראוווסקיס פארם.

די ביילעריי פון די הינט האָט אויפגע־וועקט מרס. גראוווסקי, און זי האָט גע־עפנט די טיר זעען ווער דאָס איז. ביי־לארסקי זאָל דאן האבן אויסגעשאָסן אויף איר, און זי איז געפאלן (שפּעטער איז זי געשטאָרבן אין שפּיטאָל). דאן זאָל ער האבן אונטערגעצונדן די שטאל.

גראוווסקיס צוויי זין, ווילהאם און טשאַרלס, און זייערער אן ארבעטער, סטעגלי סטאָקאָווסקי, זיינען דאן ארויס־געלאָפן אין דרויסן, אבער באלד זיינען זיי אלע דריי געפאלן פאַרוואונדעטע פון ביילארסקיס קויגל. ביילארסקי האָט זיך דאן א לאָז געטן צום הויז, וואו עס האָט זיך נאך געפונען דער אלטער דזשאן גראוווסקי מיט זיין טאָכטער. ער איז דורכ־געקראָכן דורכ׳ן פענסטער און האָט דער־זעען קעגן זיך דזשאן גראוווסקי, אויף א באאוופנטן. ביידע האבן גלייך אויסגע־שאָסן. ביילארסקי איז געפאלן א טויטער, און דזשאן גראוווסקי — אן ערנסט פאר־וואונדעטער, מיט זיין האנט כמעט אָפּגע־ריסן.

דזשאן גראוווסקי מיט זיינע צוויי זין און זייער ארבעטער זיינען די פיר פאר־וואונדעטע, וואָס ליגן איצט אין שפּי־טאָל. די טאָכטער איז די איינציקע אין דער פאמיליע וואָס איז ארויס אומבאַ־שעדיקט.

טויזנטער אין ניו־יארק שטייען אין רייען ווארטנדיק אויף "מעות־חטים"

ניו־יאָרק, אפריל 9 (איטאַ). — נעכטן בייטאָג איז דאָ שיר ניט פאָרגעקומען א ראָאָם אויף דער איסט סייד, ווען א גרוי־סער עולם פון ארימע אידן, וואָס ווערט אָפּגעשאַצט צו זיין צווישן פיר און פינף טויזנט נפשות, וועלכע האבן געווארט אין דער רייע זינט פאַרטאָג פאר פרייע מצות, זיינען געווארן מיד און אומגערולדיק צו ווארטן, און זיי האבן געמאכט א פאַרזוך אריינצורייסן זיך אין דעם קעלער פון דער שול וואו פעקלאך מצות זיינען פאר־טיילט געווארן.

מצות און אנדערע שפּייזן אויף פּסח און עטלאכע דאָלאר מזומן אין פאר די לעצטע ניין יאָר פאַרטיילט געווארן צו ארימע אידן פון דער איסט סייד, אבער דאָס יאָר צוליב דער גרויסער ארבעטסלאָ־זיקייט איז די צאָל ארימעלייט א סך גרו־סער ווי געוויינלאך.

אין אנדערע טיילן פון גרויס־ניו־יאָרק, וואו מצות ווערן פאַרטיילט צו ארימע־לייט, אין ברוקלין און בראנקס, שטייען גרויסע רייען פון מענער, פרויען און קינדער.

סאָוועט רעגירונג גייט אויף ווייטער־דיקע הנחות אין קאָלעקטיוויזאציע

מאָסקווע, אפר. 10. — א נייער דע־קרעט אין ארויסגעגעבן געווארן פון דער סאָוועט רעגירונג, וואָס פאָדערט אויף די פּויערס, אז דער געזעץ דערלויבט אינ׳ד־ווידועלע לאנדווירטשאפטן, און אז יע־דער פויער האָט דאָס רעכט צוריקצוציען זיך פון די קאָלעקטיוון, אָן מורא פאר קאָנפיסקאציע פון זיין אלטער באַלעבא־טישקייט. זיי פאַרלירן בלויז דאָס מזומן געלט וואָס זיי האבן אריינגעלייגט אין די קאָלעקטיוון, און ווען זיי קריגן צוריק זיי־ער חלק לאנד, מוז מען זעען, אז דאָס זאָל ניט צעשטערן די קאָלעקטיווע ווירט־שאפטן.

פּרייוואטע פּויערס וועלן איצט אויך קאָנען אויף א געזעצלאכן אופן באַזאָרגט ווערן מיט פאַרם־מאשינען.

די סאָוועט רעגירונג האָט אויך באַ־שלאָסן צו צעשפּאלטן די "רייזיקע קאָלעק־טיוון" נאך וועלכע מען האָט זיך אזוי גע־יאגט ערשט א קורצע צייט־צוריק. זיי ווייר־זען זיך ארויס צו זיין צו גרויס פאר גע־הערשער פאַרוואלטונג, און זיי ווערן צע־שפּאלטן אויף קלענערע קאָלעקטיוון.

די רעגירונג פאָדערט אויך, מען זאָל שיינקען מער אויפמערקזאמקייט צו "אר־טעל", אין וועלכע די פּויערס ארבעטן צוזאמען, אבער האבן פּריוואט אייגנטום, — אנשטאט די קאָמוניזירטע ווירטשאפ־טען.

—(::)—

ווייניפּעג איז נעכטן גע־ווען ווארימסטער פּלאץ אין קאנאדע

ווייניפּעג האָט זיך נעכטן אויסגעצייכנט מיט איר טעמפּעראטור פון 72 גראד אי־בער נול, זייענדיק דאָס ווארימסטע פּלאץ אין קאנאדע. בראנדאָן האָט שיר אויך ניט דערגרייכט דעם רעקאָרד, מיט 70 איבער נול.

מזרח קאנאדע האָט ניט אזוי גוט אויס־געמאכט נעכטן. מאָנטרעאָל האָט קוים דערגרייכט 42 גראד איבער נול, און טאָ־ראנטאָ און קינגסטאָן, מיט 48 איבער נול, זיינען געווען די ווארימסטע פּונקטן אין אָנטאַריאָ. פּאָרט־ארטור, אנט., האָט גע־האט 46 גראד.

—(::)—

פארמערס פון אנטעריאָ באַזאָרגט צוליב פאר־שפּעטיקטן פרילינג

טאָראָנטאָ, אפריל 10. — די פארמערס פון אָנטאַריאָ זיינען באַזאָרגט צוליב דעם פארשפּעטיקטן פרילינג. די שניינען וואָס זיינען דאָ לעצטנס ארויסגעפאלן און דער קאלטער וועטער האָט צוריק געהאל־טען די פארמערס פון טאָן זייער ערד ארבעט אויף צוויי וואָכן צייט.

דער באָדן אין דער גרעסטער טייל אין דער פּראָווינץ איז דערווייל פארפראָרן און אויב עס וועט ניט קומען באלד קיין ווארימער רעגן און זונשיין וועלן די פאר־מערס זיין האָפענונגסלאָז הינטערשטעלן.

אין מערב אנטעריאָ איז דער הארבסט זוויין געווארן ברוין, און נאָך ווארימע רע־גענס קאָן פארבעסערן די לאגע. אין אן ענלאכן צושטאנד געפינען זיך די פרוכט דיסטריקטן.

ווייניפּעג איז נעכטן גע־ווען ווארימסטער פּלאץ אין קאנאדע

גענפאר פון פארפלייצונג צווישן ווינ־ניפּעג און פארטעדזש־לא־פּריירי

די פאַרזוכן וואָס זיינען נעכטן געמאכט געווארן אויפצורייסן מיט דינאמיט די איין־בלאָקאדע אויפ׳ן אסיניבאין טייך, 4 מייל פון פּאָפּלאר־פּאינט, איז ניט געלונ־גען. אויב דאָס וואסער וועט ניט דורכ־שפּארן היינט די רייזיקע איין־דאמבע, וועט לען גרויסע שטחים אין דעם געגנט הייגט פארפלייצט ווערן.

דער רייזיקער איין־באריער האָט געהאל־טען אין אין וואקסן, ביז ער ציט זיך איצט צען מייל אין דער לייגנ, און איינינקע פּלעצער איז ער 15 פוס הויך. דאָס וואָ־סער ביים באריער האָט זיך לעצטע נאכט געהאלטן אין איין הויבן, און האָט שוין געהאלטן ביי ארויסשפּארן פון די בראנגן.

איין בלאָקאדעס ווערן באריכטעט אויך פון אנדערע פונקטן אסיניבאין טייך, אבער ניט פון אזא ערנסטן באַראָקטער. עס איז דאָ א געפאר פון פארפלייצונג צווישן פּארטעדזש־לא־פּריירי און ווינ־ניפּעג.

דער רעד־ריווער האָט זיך אויפגעהויבן נעכטן אויף דריי פוס הויך אין ווינ־ניפּעג. די איין גייט אָבער פריי, און קיין פאר־פלייצונג געפאר אין דער לייגנ פון׳ם רעד־ריווער איז דערווייל ניטאָ.

—(::)—

קווינס טעאטער עפנט זיך פאר פּסח מיט נייע קרעפטן

די ניי־געקומענע געסט אין קווינס טע־אטער, בעני אדלער, עלים ראָזענטאל, מיכל ראָזענבערג און קלאָרא מאַרגאָלין, צוזאמען מיט די פריערדיקע פארבליבע־נע מיטגלידער, פירן אויף מאָנטאג אָוונט, דעם צווייטן טאָג פּסח "ערלאכע מייד־לאך", מעלאָדראמע אין פיר אקטן, אויפ־געפירט פון בעני אדלער, וועלכער איז גוט באקאנט צו די קווינס טעאטער פּאט־ראָנזירער פון זיינע פריערדיקע באזוכן דאָ אין שטאָט.

די קווינס טעאטער פּאטראָניזירער וועל־כע האָבן זיך אביסל "אויסגעהונגערט" נאָך אידישע טעאטער, צוליב דעם וואָס דער טעאטער איז געווען פארמאכט פאר די לעצטע פּאָר וואָכן, וועלן אין פאר־לויף פון דער פּסח־וואָך האָבן דאָס פאר־גענינג צו זעען שיינע פּיעסן געשפּילט פון א גוטער טרופּע אקטיאָרן און אקטריסעס.

פּלימעניק פון דערמארדעטן ווינ־ניפּעג־גער אידן אנגעקלאגט אינ׳ם מארד

טאָראָנטאָ, אפריל 10. — אייבראהאם סטיינבערג וועט אָנגעקלאָגט ווערן אין הי־גן געריכט אויף דער קלאגע אז ער האָט דערמארדעט סעמועל גאָלדבערג, זיין אנ־קעל, וועמעס קערפּער עס איז געפונען געווארן מיט א קויל וואונד אין קאָפּ, אין דעם ברענענדיקן אפּס פון די "גאָלד־בערג מאָנומענט וואָרקס". דעם 5טן מארט

אן אונטערזוכונג האָט באוויזן אז גאָלדבערגס קליידער זיינען געווען ארומ־געגאָסן מיט קערָאָסין. וועגן די פייערלע־שער זיינען אָנגעקומען צו דער ברענענ־דיקער געביידע וואו דעם דערמארדעטנס אפּס האָט זיך געפונען, האָבן זיי אים געפונען ליינענדיק היינטער זיין שרייב־טיש א דערשאָסענעם. גאָלדבערג איז א גע־וועזענער ווינ־ניפּעגער תושב.

—(::)—

היינט ספּעציעלע פּאראזאם פון "לייבאָר ליג"

א ספּעציעלע פּאראזאם פון "לייבאָר ליג" ווערט פּאַררופן אויף היינט (דאָנער־שטאָג) 8.30 אָוונט, אין פּריהיינט טעמ־פּעל. ה׳ גערשמאן וועט אדרעסירן די פּאראזאמלונג.

כערנסאָן נעערט פון פּראָנצויזישער רענירונג

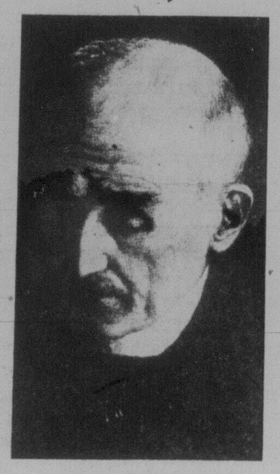

הענרי בערנסאָן

פּאריז, אפר. 10 (איטאַ).— הענרי בערנסאָן, באַרימטער פּראָנצויזיש־אידי־שער פילאָזאָף, איז געערט געווארן פון דער פּראָנצויזישער רעגירונג מיט׳ן אר־דען פון ערן־לעגיאָן.

אויף אן עגלאכן אופן איז אויך געערט געווארן דער באַוואוסטער אידישער פּר־לאָנטראָפּ, דוד וויעל.

רענירונג ניט באַפעלן ווענן פּסח ביים כותל־מערבי

ירושלים, אפר. 10 (איטאַ).— די רענ־רונג האָט ארויסגעגעבן ספּעציעלע אינ־סטרוקציעס וועגן דעם, ווי מען זאָל זיך באגיין ביים כותל מערבי דעם ערשטן טאָג פּסח.

צוויי אראבער פון חיפה, אָנגעקלאָגט אינ׳ם מארד פון דעם קצב משה ראט־מאן אין דער צייט פון די ראיאָטן, זיינען פריינגעשפּראָכן געווארן, ווייל דער געריכט האָט געצוויפלט אין דער ראיעליטעט פון די עדות פון דער אָנקלאגע.

—(::)—

אידישער ארבעטער דעפּוטאט רעזיגנירט

לאָנדאָן, אפר. 10 (איטאַ).— דר. ספּע־ראָ, אידישער ארבעטער דעפּוטאט, האָט רעזיגנירט פון׳ם דעפּוטאטן הויז.

די אורזאך פון זיין רעזיגנאציע איז זיין שוואכער געזונט.

פּראָנצויזישע פּרעסע אין אמעריקע

אמעריקע פון אידישע אינטערעסן

אין סאָוועט רוסלאנד איז דערהויבן גע־ווארן די חשיבות פון דער אידישער שפּראך און דער אידישער קולטור, צוזאַ־מען מיט די שפּראכן און קולטורן פון אלע אנדערע פעלקער פון סאָוועטן־רוס־לאנד.

אידיש האט דארטן אלע מלוכה־רעכט ווי רוסיש אדער אוקראיניש. איר קאָנט זיך דאָרט באנוצן מיט אידיש אין די געריכטן און אין אלע מלוכה אנשטאלטן. אידן קאָנען האבן זייערע איינענע מלוכה שולן, געריכטן, העכערע לער־אנשטאלטן און א. וו. אין דער אידישער שפּראך און אויפ׳ן חשבון פון דער מלוכה.

די מלוכה שטיצט פּארשיידענע וויסנ־שאפטלאכע אויספאָרשונגען פון אידיש, אסיגנירנדיק באדייטנדיקע סומען פאר דעם.

און אזוי ווייטער און ווייטער.

* * *

און אויף דעם געביט ווערט טאקע זייער פיל געטאָן: אידישע וויסנשאפטלא־כע ארבעטן, אידישע שפּראך וויסנשאפט, אידישע ביבליאָטעקן און אידישע שולן וואקסן ווי אויף הייוון.

אין די סאָוועטישע אידישע שולן (ווי עס איז געמאלדן געווארן אין ד. א. וו. לעצטע וואָך) לערנען 120 טויזנט אידי־שע קינדער, — דאָס איז זייער א חשוב׳ע צאָל, ווען אפילו דאָס שטעלט מיט זיך פאר ניט מער ווי א פינפטל ביז א פער־טעל פון אלע אידישע קינדער פון שול עלטער אין סאָוועטן פארבאנד.

און נאָך דעם אלעמען:

"פון 28 טויזנט אידישע ארבעטער אין אוקראיניע האבן בלויז 8 טויזנט אָנגענעבן אידיש ווי זייער מוטער־שפּראך. די צאָל אידן וואָס זאָגן זיך אָפּ צו אנערקענען אי־דיש פאר זייער מוטער־שפּראך האָט זיך פאר די לעצטע דריי יאָר פארגרעסערט אויף 16 פּראָצענט" (ד. א. וו., אפר. 18).

* * *

זאָגט מען, אז דאָס איז א בורזשואַ־זע איבערבלייבענעניש פון די אלטע צייטן, וועגן אידיש איז באטראכט געווארן פאר א מינדערווערטיקער שפּראך און רוסיש — פאר א חשוב׳ער שפּראך. וואָס ווייטער וועט טיפער איינגעפלאנצט ווערן דער סאָוועטישער באנריף פון גלייכער חשי־בות פון אלע נאציאָנאלע קולטורן און זייערע שפּראכן.

האָט דאָך אבער געדארפט זייט די טענ־דענץ צו פארגרעסערן די צאָל פון די, וואָס אנערקענען אידיש פאר זייער שפּראך, — באזונדערס ביי די ארבעטער, אויף וועמען די נאנצע האָפענונג ווערט דאָ געלייגט.

לייענט זשע דאָס דערמאנטע שטיקל נייעס אביסל ווייטער:

"די אויספאָרשונג דערקלערט, אז די טענדענץ צו פארבייטן אידיש אויף רו־סיש וואקסט זייער שטארק צווישן די אידישע ארבעטער אין אוקראינע". . .

* * *

די געשיכטע איז, וואָס אין סאָוועט רוסלאנד בויט מען מיט איין האנט, בעת מען בראָעכט מיט דער צווייטער.

ברעכן איז בכלל א לייכטערע ארבעט, ווי בויען, און באזונדערע בריות אויף ברעכן זיינען די אידישע קאָמוניסטן.

בעת מען דערמוטיקט, פון איין זייט, דעם געברויך פון אידישער שפּראך, אנט־מוטיקט מען אויף אלע אופנים יעדע גע־זונטע, נאציאָנאלע באציאונג צו דער שפּראך.

בעת מען מאכט אידישע וויסנשאפט־לאכע פּאדערונגען און מען בויט אידישע שולן, באמיט מען זיך אויסצולידיקן זיי פון וועלכן ס׳איז אידישן אינהאלט.

אידיש ווערט אזוי ניט מער ווי א צו־פעליקע שפּראך פון א גרופּע מענשן, — רוסן, וועלן מיר זאָגן, — און ווער איז עס מחוייב צו האלטן זיך מיט צופעלי־קייטן?

* * *

ווען יעקב לעווין איז דאָ געווען מיט אייניקע יאָרן צוריק, באלד נאָך זיין צו־ריקקער פון סאָוועט רוסלאנד, איז ער נאָך געווען א גוטער, כשר׳ער "חבר", און ניט קיין קאָנטר־רעוואָלוציאָנער. וואָס האָט געמאכט יד־אחת מיט מאָרגאנען צו פאר־ניכטן דעם סאָוועטן פארבאנד.

אבער זיין גרום פון די אידישע שולן פון סאָוועטן־לאנד איז ניט געווען זייער קיין פרייליכער. די אויסלייזונג פון אי־דישן אינהאלט איז געווען צופיל אפילו פאר אים, וואָס באנוגנט זיך מיט זייער ווייניק פון דעם.

און זאָגט מיר, איך בעט אייך, וואָס פאר א נאציאָנאלע באדייטונג קאָן האבן דערצוינג אין פערטקייט אין איינשאפט צו אלע אידן פון דער וועלט, אויסער די עטלאכע טויזנט אידישע קאָמוניסטן; וואו קינדער ווערן דערווייטערט פון אי־דישער לעשיכטע און אידישע פּראָבלע־מען פון היינטיקן טאָג, און וואו אפילו צו רייזענען, לייווק׳ן און מנחמ׳ען ווערט ביי זיי איינגעפלאנצט א שנאה?

וואָס, מען לערנט געאָגראפיע און מאַרקסיזם אין אידיש?

— ווי "פּאָליאָקן משה׳ס גלויבן", — אידיש רוידנדיקע — וואָס?

* * *

אין אמעריקע האלט עס נאָך דערווייל מיט אידיש א סך ערגער, — דאָ מוז מען ברעכן וועגן, רייסן זיך קעגן שטראָם.

אבער די טענדענץ אין דאָ דוקא צו גונסטן פון אידיש, מיר האָבן דאָ אנ־מעלט אָנגעציינט שוין אויף פרייליכע דערשיינונגען און דאָס פּלאץ איז דאָ צו באשרייבונגען און ווייזן אויף נייע פרייליכע סימפּטאָמען.

אפשר ליגט אונזער אידישער כח אין ווידערשטאנד, אין ניין קעגן שטראָם.

נייט דער שטראָם אוועק, אין אונזער ריכטונג, טראָגט ער אונז אוועק און — צעמאלט אונז.

פרייער האָט עמאנציפּאציע מיט זיך גע־בראכט א גוואלדיקן שטראָם פון אסימי־לאציע, חיינט ברייגנדיק די אנערקענונג פון אונזערע נאציאָנאלע רעכט צו די זעלבע רעזולטאטן . . .

אנב - אורחא

פון מארק

מיט׳ן און קעגן שטראָם

אין סאָוועט רוסלאנד איז דערהויבן גע־ווארן די חשיבות פון דער אידישער שפּראך און דער אידישער קולטור, צוזאַ־מען מיט די שפּראכן און קולטורן פון אלע אנדערע פעלקער פון סאָוועטן־רוס־לאנד.

אידיש האט דארטן אלע מלוכה־רעכט ווי רוסיש אדער אוקראיניש. איר קאָנט זיך דאָרט באנוצן מיט אידיש אין די געריכטן און אין אלע מלוכה אנשטאלטן, אידן קאָנען האבן זייערע איינענע מלוכה שולן, געריכטן, העכערע לער־אנשטאלטן און א. וו. אין דער אידישער שפּראך און אויפ׳ן חשבון פון דער מלוכה.

די מלוכה שטיצט פּארשיידענע וויסנ־שאפטלאכע אויספאָרשונגען פון אידיש, אסיגנירנדיק באדייטנדיקע סומען פאר דעם.

און אזוי ווייטער און ווייטער.

* * *

און אויף דעם געביט ווערט טאקע זייער פיל געטאָן: אידישע וויסנשאפטלא־כע ארבעטן, אידישע שפּראך וויסנשאפט, אידישע ביבליאָטעקן און אידישע שולן וואקסן ווי אויף הייוון.

אין די סאָוועטישע אידישע שולן (ווי עס איז געמאלדן געווארן אין ד. א. וו. לעצטע וואָך) לערנען 120 טויזנט אידי־שע קינדער, — דאָס איז זייער א חשוב׳ע צאָל, ווען אפילו דאָס שטעלט מיט זיך פאר ניט מער ווי א פינפטל ביז א פער־טעל פון אלע אידישע קינדער פון שול עלטער אין סאָוועטן פארבאנד.

און נאָך דעם אלעמען:

"פון 28 טויזנט אידישע ארבעטער אין אוקראיניע האבן בלויז 8 טויזנט אָנגענעבן אידיש ווי זייער מו